

Mange kvægbrug med lav kreditværdighed

For at kunne låne penge til udvikling af bedriften, stiller långivere i dag ufravigelige krav om, at bedriften har god likviditetsgenerering samtidig med, at soliditeten er høj.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Kun 23 % af alle mælkeproducenter vurderes at kunne opfylde begge krav, mens 42 % af bedrifterne ikke opfylder nogle af kravene. Andelen af bedrifter med god kreditværdighed bliver mindre ved stigende besætningsstørrelse.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Det er blevet sværere for mange kvægbrug at skaffe lånefinansiering til den fortsatte udvikling af bedriften. Dels som følge af faldende jordpriser, men også fordi bankerne har skærpet deres udlånskriterier. Hvordan står det egentlig til med bedriftenes kreditværdighed? Det ses der nærmere på i denne artikel. Kreditværdigheden afhænger både af bedriftens evne til at generere tilstrækkelig likviditet fra driften og af dens soliditet. Vi vil først se på disse to størrelser hver for sig, og derefter vil vi koble dem sammen.

Likviditet til investeringer og afdrag

Nøgletallet "likviditet til investering og afdrag" er en indikator på, hvorvidt bedriften genererer nok likviditet til at honorere afdragene på gælden. Likviditet "til Investering og afdrag" er den samlede likviditet, der, efter privat udtræk, er tilbage til nye investeringer og afdrag på gælden.

"Likviditet til investering og afdrag" skal på langt sigt mindst være lig med afskrivningerne. Hvis ikke det er tilfældet, slides produktionsapparatet hurtigere, ned end der opbygges likviditet. I den situation kan det blive vanskeligt at finansiere reinvesteringerne i bedriftens produktionsapparat.

Tabel 1. viser "likviditet til investering og afdrag" og afskrivninger i 2010 for den gennemsnitlige heltids mælkeproducent (konventionel og økologisk). Der indgår i alt 2.309 kvægregnskaber, der er vejet op til at udgøre 3.600 bedrifter. Beløbene er i 1.000 kr.

Årskøer	0-80 køer 80-160 køer 160-240 køer 240-320 køer over 320 køer				
	57	123	190	277	419
Til investering og afdrag inkl. realiserede tab på finansielle forretninger	181	277	416	324	-158
Til investering og afdrag ekskl. realiserede tab på finansielle forretninger	205	443	676	759	747
Afskrivninger mv.	159	418	669	879	1.305

Som det fremgår af tabel 1, var det kun de mindste kvægbedrifter (under 80 køer), der i 2010 havde et beløb til investering og afdrag, som var større end deres afskrivninger. Likviditeten er dog belastet af, at mange bedrifter havde store realiserede tab på de finansielle aktiver. Renses der for dette tab, er det kun i de to største bedriftsgrupper, at afskrivningerne på den gennemsnitlige bedrift er større end likviditet til investering og afdrag.

Likviditet til investeringer og afskrivninger pr. årsko er faldende med besætningsstørrelsen. Dette gælder også, hvis der renses for de realiserede tab på de finansielle aktiver. Forklaringen på dette er, at de store bedrifter er mere gældsatte og derfor har større finansielle udgifter.

Tabel 2. Likviditet til investering og afdrag ekskl. tab på finansielle forretninger, andel af bedrifter med likviditet til investering og afdrag større eller mindre end afskrivningerne.

	0-80 køer	80-160 køer	160-240 køer	240-320 køer	o. 320 køer
Over afskrivningerne	50 %	54 %	49 %	49 %	35 %
Under afskrivningerne	51 %	47 %	52 %	51 %	65 %

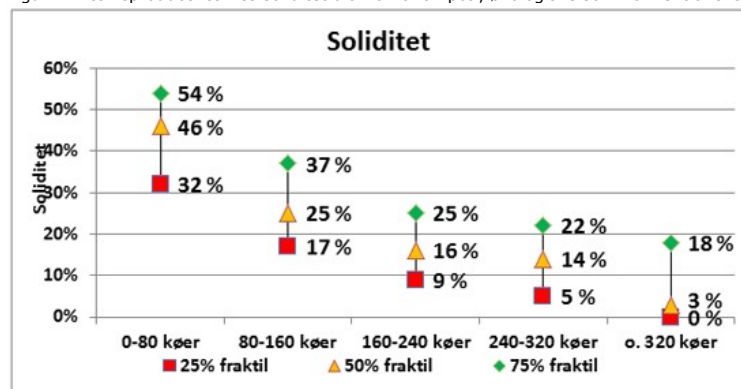
Af tabel 2 fremgår det, at cirka halvdelen, af alle bedrifter med op til 320 årskøer, i 2010 har genereret likviditet nok til at dække afskrivningerne.

En god likviditetsgenerering på bedriften er dog ikke i sig selv nok til at blive vurderet kreditværdig. Kreditorerne er i også interesseret i, at andelen af egenkapitalen i balancen er på et passende niveau. Her er soliditeten et vigtigt nøgletal.

Soliditet

Soliditeten angiver, hvor stor procentdel egenkapitalen udgør af de samlede aktiver, og er et mål for, hvor stor en del af aktiverne, der kan gå tabt, før kreditorerne lider tab. Desto lavere soliditet desto mere risikabelt bliver udlån til bedriften.

Figur 1. Mælkeproducenternes soliditet ultimo 2010 i pct., økologiske som konventionelle heltidsbrug.

Figur 1 viser, at bedriftens soliditet er faldende med stigende besætningsstørrelse. Knap halvdelen af de allermindste bedrifter havde ved udgangen af 2010 en soliditet på 50 %. Halvdelen af bedrifterne med mellem 80 og 160 årskøer havde en soliditet på under 25 %, mens flertallet af de største bedrifter med over 320 årskøer enten var teknisk insolvente eller meget tæt på at være teknisk insolvente.

Denne tendens udbygges af tabel 3, som viser, at egenkapitalen for de forskellige størrelsesgrupper cirka er på samme niveau på trods af, at der er stor forskel i de samlede aktiver.

Tabel 3. Gennemsnitlig egenkapital og samlede aktiver ultimo 2010, alle heltidsmælkeproducenter

	0-80 køer	80-160 køer	160-240 køer	240-320 køer	over 320 køer
Egenkapital i 1000 kr.	6.845	6.955	6.999	7.931	7.064
Samlede aktiver i 1000 kr.	14.899	26.925	37.593	52.625	69.617

Sammenkædning af likviditet og soliditet

Ved at sammenkæde evnen til at generere likviditet med bedrifternes soliditet fås en indikator på bedrifternes kreditværdighed. Bedrifternes kreditværdighed er her opgjort efter følgende kriterier:

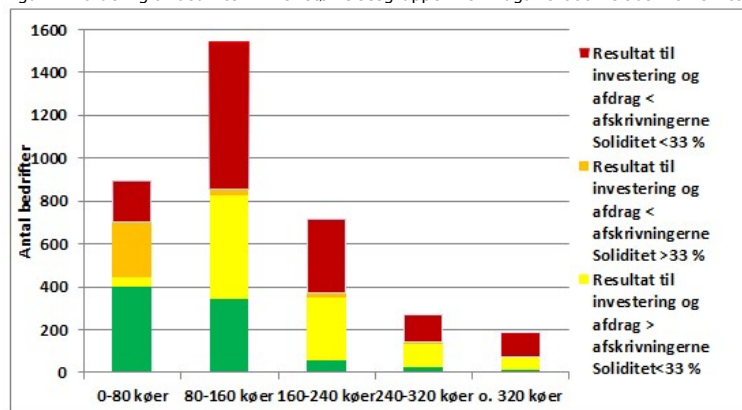
- Likviditet til investeringer og afdrag (renset for det realiserede tab på finansielle forretninger) er
 - Større end afskrivningerne
 - Mindre end afskrivningerne
- Soliditet er henholdsvis:
 - Større end 33 % af de samlede aktiver
 - Mindre end 33 % af de samlede aktiver

Bedrifter med henholdsvis god likviditetsgenerering og god soliditet vil umiddelbart have lettest ved at låne. Bedrifter i den modsatte situation, med både lav likviditetsgenerering og soliditet, vil have vanskeligere ved at lånefinansiere en udvikling af bedriften. Disse bedrifter vil derfor være låste i den nuværende situation.

Ligeledes vil bedrifter med dårlig likviditetsgenerering, men stadig med rimelig soliditet have vanskeligere ved at lånefinansiere, da det her kan betvivles, at driften fremadrettet kan generere tilstrækkelig likviditet til at opfylde forpligtelserne på lånene. Disse bedrifteres lånemuligheder afhænger i høj grad af, hvor sikker kreditgiver vurderer bedrifternes nuværende aktiver. Med den nuværende usikkerhed om niveauet af jordprisen vil denne gruppe have også have svært ved at få kredit.

Lånemulighederne i den sidste gruppe med god likviditet fra driften, men lav soliditet er mere uklare. Disse bedrifter har vist større evne til at honorere långiverens krav end bedrifterne med lav likviditetsgenerering. Dog kan udlån til bedrifter inden for denne gruppe, som ligger med meget lav soliditet få vanskeligt ved at opnå yderligere lån på trods af god indtjenings evne, da långivere, grundet den høje gældsandel, vil finde det for risikabelt at engagere sig i denne type bedrifter. For denne gruppe gælder det om, at konsolidere sig før der investeres yderligere.

Figur 2. Fordeling af bedrifter i hver størrelsesgruppe. Der indgår 3.600 heltids malkekvægs bedrifter i udtrækket

Figur 2 viser fordelingen mellem gruppernes kreditværdighed inden for de enkelte bedriftsstørrelser. Gruppen med god likviditetsgenerering og høj soliditet (grøn gruppe) er den mest fremtrædende inden for størrelsesgruppen med under 80 årskøer. 45 % af bedrifter med under 80 årskøer tilhører grøn gruppe, mens 22 % af bedrifter i denne størrelsesgruppe har både lav likviditetsgenerering og lav soliditet (rød gruppe).

For gruppen med omkring 80-160 årskøer, som de fleste mælkeproducenter tilhører, er andelen af bedrifterne i henholdsvis grøn og rød gruppe 22 % og 45 %. Det modsatte af situationen blandt de mindste bedrifter. På bedrifter med over 160 årskøer udgør den grønne gruppe en beskedent andel af bedrifterne. Andelen af bedrifter, der tilhører den røde gruppe, udgør en større andel af det samlede antal bedrifter i størrelsesgrupperne med over 160 køer. Dette gælder især i gruppen med over 320 køer, hvor 62 % af bedrifterne er i den røde gruppe.

Det er også værd at bemærke, at en forholdsvis stor andel af de større bedrifter ligger i den gule gruppe. De genererer tilstrækkelig likviditet, men har en lav soliditetsgrad. Dette er typisk bedrifter, der er vokset meget inden for de senere år, og som endnu ikke har nået at konsolidere sig, selvom den løbende drift genererer tilstrækkelig med likviditet. Hvis bedrifterne i gul gruppe formår at holde den gode likviditetsgenerering i årene fremover, og dermed få mulighed for at konsolidere sig, vil deres låne muligheder på sigt udvikle sig mod den grønne gruppe.

Af de 3600 heltids mælkekvægs bedrifter, der indgår i datagrundlaget er henholdsvis:

- 23 % af bedrifterne i grøn gruppe
- 27 % af bedrifterne i gul gruppe
- 8 % af bedrifterne i orange gruppe
- 42 % af bedrifterne i rød gruppe

Investeringer skal være rentable

Denne artikel beskæftiger sig udelukkende med, hvad der skal til for at stille kreditgiver tilfreds. Tilfredsstillelse af långivers krav er dog langt fra det afgørende kriterium for, hvorvidt et investeringsprojekt skal gennemføres. Det afgørende er, at investeringerne også giver et tilfredsstillende afkast til landmanden. Her skal landmanden stille større krav til forrentning af sin egenkapital, end banken stiller til honorering af deres udlån. Gør landmanden ikke det, vil han risikere at gennemføre projekter, hvor han i mange år fremover kommer til at arbejde mere blot for at honorere bankens krav mens hans eget udbytte bliver beskedent.

Ved vurdering af dette er projektets nutidsværdi og tilbagebetalingstid afgørende kriterier. Især i denne tid med likviditetsknaphed har en investerings tilbagebetalingstid afgørende betydning.

Links

[Produktionsøkonomi kvæg 2011](#), side 40-43